

Anne Black-sagen: Hvornår er brugskunst beskyttet af ophavsret, og hvor stor skal erstatningen for krænkelse være?

Anette Moll Berg
Partner

Pernille Fagerberg
Attorney

Annemette Ellermann
Partner, Head of Litigation & regulatory

I korte træk handler sagen om import fra Asien af efterligninger af keramikeren Anne Blacks 3 produkter: En hængepote med synlige riller, en smal cylindrisk vase og en lågkrukke.

Virksomheden Ronald A/S havde importeret keramikprodukterne til Danmark og leveret produkterne til Salling Group A/S, der solgte en hængepote, en vase og en lågkrukke som et parti spotvarer i Netto-butikkerne.

I foråret 2016 blev de 3 produkter markedsført samlet i Nettos tilbudsavis. Netto indkøbte omkring 17.000 styk af produkterne, og langt de fleste blev solgt til Nettos kunder. Salgsprisen til slutkunderne var så lav som 10% af salgsprisen for Anne Blacks originalprodukter. Netto markedsfører spotvarer i kortere perioder for at tiltrække kunder, der så køber varer fra Nettos daglige sortiment, når de alligevel er i butikken.

Sø- og Handelsretten vurderede i juni sidste år, at de tre stykker keramisk brugskunst var beskyttet efter Ophavsretsloven, og at de produkter, som Netto havde solgt, var meget nærgående efterligninger af Anne Blacks originale keramiske produkter. Anne Black fik med Sø- og Handelsrettens dom tilkendt en historisk høj erstatning på kr. 1,5 mio. og blev tillagt kr. 289.024,35 i sagsomkostninger, som Ronald A/S og Salling Group skulle betale til Anne Black, da Retten dømte Salling Group og Ronald A/S for at have solgt meget nærgående efterligninger af Anne Black's tre keramikprodukter.

Ronald A/S og Salling Group appellerede dommen til Østre Landsret, der i juni 2020 afsagde dom i sagen. Landsretten kom frem til, at kun ét af de tre keramikprodukter var ophavsretligt beskyttet, men at de øvrige to keramikprodukter var beskyttet mod produktefterligninger efter markedsføringsloven. Landsretten fandt også, at der var tale om produktkrænkelser men nedsatte erstatningen til kr. 300.000 og fordelte sagsomkostningerne, så hver af parterne skulle bære egne omkostninger.

DLA Piper har fulgt sagen om efterligningerne af Anne Blacks keramikprodukter og har tidligere udtalt sig om Sø- og handelsrettens afgørelse. Du kan læse vores nyhedsbrev fra juni 2019 [her](#).

Landsrettens afgørelse

Anne Blacks hængepotte anså Østre Landsret for at være beskyttet som brugskunst efter ophavsretsloven. Anne Blacks vase og lågkrukke var ikke ophavsretligt beskyttet, men var beskyttet mod nærgående efterligninger efter markedsføringsloven.

Landsretten vurderede, at selvom de tre Anne Black produkter havde det samme minimalistiske udtryk, var der ikke tale om en produktserie, da de hverken var skabt samtidig eller markedsført som en serie. Den retslige beskyttelse samt krænkelsen af de tre keramikprodukter skulle derfor vurderes hver for sig.

Et centralt omdrejningspunkt i Landsrettens dom er kriterierne for, hvornår brugskunst kan anses for at være ophavsretligt beskyttet. Landsretten brugte samme kriterier i sin vurdering, som EU-Domsstolen brugte i sin afgørelse i sagen C-683/17 (Cofemel) og kom til et anderledes resultat end Sø- og Handelsretten, da Landsretten kun anså hængepotten for at være ophavsretligt beskyttet. Landsretten vurderede, at hængepotten havde et særpræget udtryk, som ikke tidligere er set for hængepotter, og dermed at den var Anne Blacks egen intellektuelle frembringelse.

Anne Blacks vase og lågkrukke var derimod alene beskyttet efter markedsføringsloven mod nærgående efterligninger.

Selvom Landsretten herefter var enig med Sø- og handelsretten i, at Roland A/S og Salling Group A/S' produkter var krænkende efterligninger, nedsatte retten det vederlag og erstatningsbeløb, som Roland A/S og Salling Group A/S skulle betale til Anne Black fra kr. 1,5 mio. til kr. 300.000. Ved udmålingen af erstatningen lagde Landsretten vægt på omsætningen og udbyttet ved salget af de krænkende produkter og på, at der var betydelig bevismæssig usikkerhed vedrørende størrelsen af det tab, som Anne Black havde lidt.

DLA Pipers kommentarer

Landsrettens afgørelse i Anne Black-sagen er interessant af flere årsager.

For det første fastlægger Landsretten beskyttelsesfæren for brugskunst og afgrænsningen mellem beskyttelsen efter ophavsretsloven og markedsføringsloven med udgangspunkt i EU-rets praksis.

Landsretten fandt, at Anne Blacks egen intellektuelle frembringelse i forhold til hængepotten bestod i, at hun havde sammenføjet designelementerne, valgt en lille godstykkelse og tynde afrundede kanter, der har et let præg og genkendeligt præg.

Anne Blacks hængepotte blev anset for at adskille sig fra ældre hængepotter

Landsretten fandt, at Ronald A/S/Salling Group i deres produkter kunne have fravalgt bevarelsen af drejerillerne, samt valgt en anden form for ophæng, en anden form, farvesammensætning og en anden glasur.

Anne Blacks vase og lågkrukke var beskyttet efter markedsføringsloven, men ikke efter ophavsretsloven. Begge produkter indeholdt almindeligt kendte designelementer men grundet bevarelsen af drejerillerne, den lille godstykkelse og de tynde afrundede kanter fremstod de efter Landsrettens vurdering som en del af Anne Blacks designunivers.

For det andet er nedsættelsen af erstatningsbeløbet værd at bemærke. Anne Black krævede kr. 3 mio. i erstatning ved Sø- og Handelsretten, som tilkendte det halve beløb, hvilket var et historisk højt erstatningsbeløb. Landsretten skar beløbet til en mere sædvanlig størrelse i disse sager, nemlig til under det halve. Erstatningen kommer dermed til at svare til Nettos omsætning på kr. 358.979,20, som Salling Group A/S har haft ved salget af de krænkende produkter. Landsrettens dom kan dermed ses som udtryk for, at danske domstole fortsat vil være tilbageholdende med at tilkende større erstatningsbeløb i sager om produktefterligninger.

DLA Piper bemærker: Selvom landsrettens dom ved første øjekast er skidt nyt for de rettighedshavere, der troede, at man med Sø og Handelsrettens dom havde fået et nyt og højere niveau for erstatningsbeløb, så indeholder dommen god vejledning til, hvilke kriterier der skal lægges vægt på, når det afgøres, om et stykke brugskunst er ophavsretligt beskyttet.